

Ministerstvo spravedlnosti ČR

Vyšehradská 16
128 10 Praha 2

DS: kq4aawz

Stěžovatel:

Mgr. Robert Cholenský, Ph.D., advokát se sídlem v Brně, Bolzanova 5

Státní orgán, proti němuž stížnost směřuje: Krajský soud v Brně, Rooseveltova 16,
601 95 Brno

V Brně dne 11. 9. 2013

Žádost o přešetření způsobu vyřízení stížnosti

Tímto podávám stížnost podle § 167 odst. b) a § 174 odst. 1 zákona o soudech a soudcích ohledně způsobu vyřízení stížnosti na nevhodné chování soudkyně Krajského soudu v Brně Mgr. Dagmar Bastlové.

Dne 13. 6. 2013 jsem jako právní zástupce žalobce v řízení na ochranu osobnosti podal stížnost na soudkyni Mgr. Dagmar Bastlovou k předsedovi Krajského soudu v Brně kvůli tomu, že **opakovaně zakazovala mým koncipientkám poříditi zvukový záznam z jednání a z odůvodnění rozsudku při jeho vyhlášení, když jí v souladu se zákonem oznámily, že jej budou pořizovat** (příloha 1).

Dne 6. 7. 2013 mi bylo doručeno vyrozumění o vyřízení stížnosti od místopředsedy Krajského soudu v Brně JUDr. Pavla Bachratého, podle kterého nešlo o stížnost na nevhodné chování soudkyně, ale o nepřijatelnou stížnost na postup soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti (příloha 2).

Místopředseda soudu uvedl, že soudkyně Mgr. Bastlová **jednala na základě doporučení jeho samotného, aby před svolením k pořízení zvukového záznamu soudci zjišťovali stanovisko účastníků a jiných osob a v případě nesouhlasu pořízení záznamu zakázali**. Svoje stanovisko pak zakládá na zkušenosti, kdy „*osoby z řad veřejnosti pořídili zvukové záznamy průběhu soudních jednání a následně je bez jakýchkoliv omezení umístili na veřejně přístupné webové stránky...*“, čímž se tyto „samozvaní aktivisté či strážci zákonnosti“, jak tyto osoby místopředseda soudu nazývá, údajně měli dopustit porušování zákona.

Tento výklad je podle mého názoru v rozporu s klíčovými principy právního státu – uplatňováním státní moci pouze na základě zákona a možností každého činit to, co není zákonem zakázáno, dále v rozporu s ústavně zaručeným právem klienta na

veřejné soudní jednání a spravedlivý proces a také v rozporu s povinností advokáta chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, proto se obracím na Ministerstvo spravedlnosti, aby způsob vyřízení stížnosti přešetřilo.

Veřejnost soudního jednání

Veřejnost soudního jednání, jako jedna ze základních zásad soudnictví, je zakotvena v čl. 96 odst. 2 Ústavy a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tento princip, který je nezbytnou součástí spravedlivého procesu a značně přispívá k transparentnosti výkonu soudní moci, je obecným pravidlem, z něž lze vybočit jen v odůvodněných a zákonem předpokládaných případech.

K významu principu veřejnosti a k možnosti zákazu pořizování zvukového záznamu z jednání se vyjádřil i Ústavní soud a zdůraznil, že omezovat toto právo lze jen na základě legitimního cíle a ne svévolného výkladu zákona.¹

„Soudní řízení je tradičně postaveno na principu veřejnosti a ústavodárce význam tohoto principu zdůraznil tím, že jej zakotvil jak v čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky, tak v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. S ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak stejně jako jiné oblasti života a nauky i právní řád prošel vývojem, který nutně musel reflektovat nové možnosti mezilidských vztahů, vytvářených zejména rozvíjejícími se službami a technickým pokrokem. Jen v tomto úhlu pohledu je možné vnímat ustanovení § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), které reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové přenosy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů a záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání.“

Vylučování některé formy veřejnosti soudního jednání přitom musí vždy být propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především „kontrola“ soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci. Nelze souhlasit se závěrem obecného soudu o obecné a kategorické nemožnosti připustit zvukový záznam stěžovatele coby jednoho z účastníků řízení. V tomto ohledu nelze souhlasit ani s výkladem rovnosti účastníků řízení, protože princip rovnosti se zde projevuje tím, že obě strany mají možnost pořádat zvukový záznam s vědomím soudce.“

Jak vyplývá z výše uvedené argumentace, možnost pořizování zvukového záznamu je obecným pravidlem, ze kterého jsou přípustné výjimky s legitimním cílem.

Zákonné uplatňování státní moci

Princip, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, je opět upraven jak v Ústavě, tak i v Listině základních práv a svobod, stejně jako princip, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2008, spis. zn. II. ÚS 2672/07, odst. 36.

nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Pořizování zvukových záznamů upravuje § 6 zákona o soudech a soudcích, podle kterého je lze pořizovat s vědomím soudce a podle kterého jejich **pořizování může soudce zakázat, kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání.**

Jak bylo uvedeno ve stížnosti, pod narušováním průběhu nebo důstojnosti jednání lze podřadit zejména situaci, kdy pořizováním zvukového záznamu dochází k rušení soudního jednání, typicky v případě staršího typu nahrávacího zařízení, které je nadměru hlasité nebo dochází k jeho poruchám a je potřeba přístroj opravovat apod.

Prakticky stejný názor vyjádřil i předseda Městského soudu v Praze JUDr. Jan Sváček na besedě v rámci Dne otevřených dveří soudu v květnu 2004:²

*„Zvukový záznam, to je ten walkman, položený na stole nebo na klíně, o tom **předseda senátu nerozhoduje**, to bere pouze na vědomí. Čili, jinými slovy, každý má právo si toho walkmana zapnout a nahrávat si to. A je tu jenom ten dovětek, o kterém mluví pan Kolaja, že předseda senátu, v případě, že by to rušilo ... **ale prosím vás, ne žádnou důstojnost soudního řízení, ale že by to prostě rušilo ten průběh toho jednání jako takový.** To znamená, že by to chrčelo, prskalo, zpívalo a hrálo, tak v tu chvíli má předseda senátu právo to odmítnout. Nikdy jindy. A pokud by se vám, jako účastníkům řízení stalo, že vám je znemožněn tento zvukový záznam si pořídit, prosím vás, každý předseda soudu přijme vaši stížnost a bude ji hodnotit jako oprávněnou. Protože tím by ten soudce porušoval zákon, kdyby vám to neumožnil.“*

Zároveň se v § 6 jedná o **jediný zákonem stanovený a taxativně vymezený důvod, pro který může být pořizování zvukového záznamu odepřeno.** Zároveň má zákon o soudech a soudcích jako *lex specialis* a *lex posterior* **aplikační přednost před občanským zákoníkem a občanským soudním řádem**, kterých se dovolává místopředseda krajského soudu. Zákon o soudech a soudcích neuvádí nic o možnosti soudce zakázat pořizování nahrávek z důvodu prevence údajného zásahu do osobnostních práv zúčastněných osob. Ostatně takovou pravomoc soudci nedává ani občanský zákoník, ani občanský soudní řád.

Podáním stížnosti na soudkyni nemohlo dojít k žádné nepřipustné ingerenci do nezávislé rozhodovací činnosti soudu, jak uvádí místopředseda soudu Bachratý, neboť **žádnou rozhodovací pravomoc jí v této oblasti zákon nedává. Jednalo se tedy o nevhodné a nepřijatelné jednání soudkyně ohrožující důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů** a stížnost proti tomuto jednání byla přijatelným a vhodným postupem, jak ostatně uvádí i předseda Městského soudu Jan Sváček. Přístup Krajského soudu v Brně je nutné považovat za velmi ojedinělý a s podobným přístupem (zakazováním pořizování zvukových nahrávek) jsme se na jiném soudě v rámci České republiky nesetkali.

Princip přiměřenosti

I kdyby soudkyně a místopředseda Krajského soudu v Brně sledovali **legitimní cíl, kterým je ochrana osobnostních práv**, konkrétně práva na soukromí a na ochranu

² Zdroj: Jan Sváček: Každý má právo pořídit si zvukový záznam soudního řízení. Dostupné zde: <http://ejustice.cz/jan-svacek-kazdy-ma-pravo-poridit-si-zvukovy-zaznam-soudniho-rizeni>.

osobních údajů dalších účastníků řízení, opatření spočívající v zákazu pořizovat zvukové nahrávky je **neproporcionální k tomuto cíli**.

Pokud by byl Krajský soud v Brně dle sdělení JUDr. Bachratého toho názoru, že by hrozil zásah do osobnostních práv jiného účastníka řízení, **je přiměřené, aby soudce podal poučení** tomu, kdo pořizuje nahrávku, že jejím zveřejněním bez souhlasu jiného účastníka, by se mohl dopustit zásahu do jeho osobnostních práv, případně i trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji. Toto poučení může soudce zaprotokolovat. Daný postup je běžný v případě pořizování záznamů a přenosů citlivých soudních kauz ze strany médií, kdy soudci poučují novináře, že zveřejnění podobizny či jména oběti by bylo nebo mohlo být zásahem do osobnostních práv oběti protiprávního jednání.

Musíme však na tomto místě konstatovat, že zasáhnout do osobnostních práv zveřejněním již jednou zveřejněného (tzn. nahrávky z veřejného jednání soudu) bude velmi obtížné.

Je nutné odmítnout zakazování pořizování zvukových nahrávek z důvodu předjímání údajného nezákonného jednání jejich pořizovatelů. Lze v podstatě hovořit o **presumpci viny** ze strany Krajského soudu v Brně, který automaticky považuje pořizovatele nahrávek za pachatele protiprávní či dokonce trestné činnosti.

Přitom je nepochybné, že naprostá většina pořizovatelů nahrávek nejedná ve zlém úmyslu, ale jejich **účelem je pouze zajištění spravedlivého procesu a zaznamenání skutečného průběhu dokazování**, zvláště s ohledem na skutečnost, že Krajský soud v Brně sám nahrávky nepořizuje, přestože tak předvídá zákon v § 40 o. s. ř., a že protokolace ze strany soudců bývá často nepřesná a neúplná.

Zrovna v případě klienta skutečně došlo k rozporu mezi tím, co protokolovala soudkyně a co měla zaznamenáno moje koncipientka ve svých poznámkách. Kvůli svévolnému zákazu pořizování nahrávek tak **neexistuje objektivní důkaz o tom, co skutečně ze strany svědků zaznělo**. Postup soudkyně tak dává prostor svévolnému přeformulování skutečných výpovědí svědků v neprospěch mého klienta a vytváří nedůvěru klienta i veřejnosti v soudnictví.

Zákaz pořizování nahrávek je neproporcionální a nevede k deklarovanému cíli. Vzhledem k tomu, že soudní jednání je veřejné a na jednání zaznívají jména účastníků řízení, svědků apod., nikomu z přítomných nic nebrání i bez pořízení zvukových nahrávek, aby si projevy osobní povahy zaznamenali písemně a následně je zveřejnili. **Zákaz nahrávek nijak nebrání údajnému svévolnému nakládání s přepisem a jejich zveřejňováním, kterému se místopředseda soudu snaží zabránit.**

V případě našeho klienta ovšem nebyl dokonce ani žádný legitimní cíl zákazu pořizování nahrávek dán. V žádném případě nelze mluvit o ochraně osobnosti žalované, tedy psychiatrické léčebny, která je právnickou osobou a na kterou se § 11 občanského zákoníku nevztahuje. Pokud by se jednalo o ochranu osobnosti svědků, ti byli zaměstnanci žalované a ve svých výpovědích popisovali skutečnosti, které se týkali jejich profesního, nikoliv soukromého života. Totéž platí u ústního odůvodnění rozsudku ze strany soudkyně, kdy opět nebyly ve hře žádné její projevy osobní povahy tak, jak je definuje ustálená judikatura.

Pokud projednávání věci před soudem mohlo zasáhnout do něčích osobnostních práv, tak do práv našeho klienta - žalobce. Před soudem byl mj. rozebírán jeho zdravotní

stav a postižení, postup žalované, která se vůči němu dopustila nelidského zacházení,³ a o negativních důsledcích na fyzické i duševní zdraví žalobce a jeho pocitech ponížení a bezmoci. Naopak u žalované, jejích právních zástupců, svědků a soudkyně nepřipadal v úvahu žádný zásah do jejich osobnostních práv.

Ohrožení důvěry v soudnictví

Postupem soudkyně Mgr. Bastlové, která bez zákonného důvodu opakovaně znemožnila pořizovat zvukový záznam z jednání v případě našeho klienta, a postupem místopředsedy soudu JUDr. Bachratého, který sám přiznal, že nabádá soudce k nezákonnému zakazování pořizování nahrávek a který urážlivým způsobem označuje veřejnost, která kontroluje průběh jednání, za „samozvané aktivisty či strážce zákonnosti“ s „chabou úrovní svého právního vědomí“, je hrubým způsobem ohrožována důstojnost soudcovské funkce a důvěra v nezávislé, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.

Jejich jednání je **nebezpečné**, protože se nejen snaží popírat právo veřejnosti kontrolovat práci soudců a poukazovat na případné nepravosti, ale především **popírá základní právo klienta na veřejné soudní jednání a spravedlivý proces a zasahuje do mých zákonných povinností advokáta chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho legitimními pokyny.**

Zde bychom též rádi odkázali na stanovisko odboru vnější a vnitřní legislativy České advokátní komory ze dne 28. 8. 2013, které podporuje naše závěry ohledně práva účastníka pořizovat si zvukový záznam jednání soudu.

Z výše uvedených důvodů žádám o prošetření této stížnosti a o vyrozumění o tom, jaká opatření byla přijata, aby k dalšímu porušování práv účastníků řízení nedocházelo. Také žádám, aby s ohledem na závažnost jednání soudkyně Bastlové a místopředsedy soudu Bachratého bylo posouzeno, zda z jejich strany nedošlo ke kárnému provinění.

Mgr. Robert Cholenský, Ph.D.

advokát

Přílohy:

1. Stížnost ze dne 13. 6. 2013
2. Vyrozumění Krajského soudu v Brně ze dne 26. 6. 2013
3. Stanovisko odboru vnější a vnitřní legislativy České advokátní komory ze dne 28. 8. 2013

³ K tomu viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Bureš proti České republice ze dne 18. 10. 2012, stížnost č. 37679/08.